

Datum: 12.04.2015
Medij: RTS1
Emisija: Jutarnji program / RTS
Autori: Redakcija
Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Kraj	Trajanje
Emisija	12.04.2015 06:00:00	12.04.2015 09:00:00	180:00
Prilog	12.04.2015 07:36:00	12.04.2015 07:46:38	10:38

Naslov: Običaji i tradicija tokom Uskrsa

3826

Voditelj

A Vaskrs je najveći hrišćanski crkveni praznik kojim se proslavlja Isusov povratak u život, Vaskrsenje. Po hrišćanskom verovanju to se desilo trećeg dana posle njegove smrti, to jest prve nedelje posle Velikog petka. Svi pravoslavni hrišćani danas slave dan kada vaskrsava vera u ljubav i čovekoljublje i nada u spasenje čoveka i ljudskog roda. O detaljima koji su u vezi sa današnjim praznikom razgovaramo sa doktorkom Vesnom Marjanović, etnologom i stručnjakom za izučavanje tradicije i običaja koji su u vezi sa praznicima u Srbiji. Dobro jutro. Evo rekli smo sada Hristos Vaskrse.

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Vaistinu Vaksrs.

Voditelj

Rekli smo u ovoj najavi šta zapravo znači ovaj praznik. Hoćemo dodati još nešto?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Mogli bismo samo da dodamo da jeste ono najvažnije. Ovih dana vrlo često me pitaju je li najvažniji ili najradosniji, zato što se meša sa božićnim praznicima. Ustvari jeste najvažniji i najveći, jer Isus Hrist je prema hrišćanskom učenju jedini vaskrsao u ljudskom obličju, drugim vaskrsava duša i vera u onu besmrtnost stoji. Dakle pobjeda života nad smrću, pobjeda dobra nad zlom, eto to je današnji dan.

Voditeljka

I koliko upravo to što ste sada rekli razlikuje hrišćanstvo od drugih religija?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Znate, ne mnogo, zato što i u drugim religijama jeste i molitva i jeste ono spasenje, očekivanje spasenja i života, boljeg života. Prema tome nije velika razlika. Život traje, ima svoj početak, trajanje i završava se, ali se nastavlja u nekoj drugoj formi i u drugim religijama. Dakle ovde vaskrsava duša, apsolutne smrti nema.

Voditelj

I kako bi trebali obeležiti današnji dan, odnosno koji su to sve rituali koji bi trebalo, na koje bi trebalo da obratimo pažnju?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Što se tiče i rituala i te obredne prakse ako govorimo o tradicionalnom modelu društva i onom što je sačuvano, nema toga puno zato što je hrišćanski, Uskrs je, dugo se proslavlja u hrišćanstvu, od 2. veka, tako da je uglavnom crkva očistila, kako mi kažemo ono pod navodnicima, ono što bi bilo pripisano narodnom verovanju ili narodnoj religiji. Dakle pored okupljanja porodice, prvo molitva, odlazak u crkvu, okupljanje porodice oko zajedničke trpeze i naravno sa simbolom Vaskrsa ili Uskrsa, to su jaja, dakle sve ono što na neki način asocira ili utiče na zajedništvo, na integraciju i porodice i mikrosredine.

Voditeljka

Hajde da kažemo, to smo najavili i jutros i očekujemo da dobijemo sve odgovore, zašto baš jaja?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

I pre primanja hrišćanstva i u drugim religijama sveta jaje je simbol klice života. Dakle iz jajeta niče novi život. E tako da je i hrišćanstvo pošto je to već bilo ukorenjeno u onom starom svetu, hrišćanstvo je primilo i nekako uvelo u svoju simboliku jaje kao simbol života. Jaje, kora puca, javlja se novi život.

Voditelj

Sad dobro je da kažemo, odnosno da pitamo a zašto je crveno baš boja?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

I to ima opet svoju da kažem arhaičnu simboliku, jer boja crvena opet je boja krvi, boja života, to jeste nešto što treba da, radosti, i naravno crvena boja radost za povratkom Isusa Hrista iz sveta mrtvih, tako da ta crvena boja asocira ustvari život.

Voditelj

Znači čuvaruća je to prvo jaje koje se farba. Da kažemo gledaocima šta da urade sa starom čuvarućom. Ja znam za običaj da treba da se zakopa negde zbog plodnosti i svega ostalog, sad možda je to iz mog kraja običaj, pošto su različiti?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Jeste, to je nekada bilo ili da se ljuske, odnosno da se izdubi pa da se stavi u prvu brazdu i tako. To je nekada bilo, jer se verovalo da prosto određena simbolika praznična ima i neko magijsko svojstvo gde će

Datum: 12.04.2015
Medij: RTS1
Emisija: Jutarnji program / RTS
Autori: Redakcija
Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Kraj	Trajanje
Emisija	12.04.2015 06:00:00	12.04.2015 09:00:00	180:00
Prilog	12.04.2015 07:36:00	12.04.2015 07:46:38	10:38

Naslov: Običaji i tradicija tokom Uskrsa

3397

da pomogne u novom rađanju. Međutim, pa Etnografski muzej ima veliku kolekciju uskršnjih jaja koja se vrlo često daruju i muzeju, a ono što u domaćinstvu, pa jednostavno baciti ga ili u neku reku, u neku vodu. Ja ne znam šta drugo da kažem.

Voditeljka

Verovanje je da voda odnosi zapravo sve ono što je loše. Ima li tradicija naša ikakve veze sa zečevima?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Ima. Znači, mi smo dosta toga uopšte u prazničnim ritualima primili iz drugih kultura sigurno i ovo je nekako došlo sa severa. Germanski je običaj, zec je simbol Uskrsa, sa jedne strane pre hrišćanskog verovanja zbog plodnosti i zato što se brzo razmnožava, a sa druge strane opet hrišćanska crkva je dala svoje tumačenje da se brzinom zeca, a zec je brza životinja, prenela vest o uskrsnuću Isusa Hrista.

Voditeljka

Dakle nismo mi to preuzeli kao što volimo da mislimo da sve što nam je pomalo novo, neobično, preuzeto iz neke druge tradicije i kulture?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

poprilično dugo, ali kažem gore na severu, u Vojvodini i kod Srba i kod drugih naroda je to u običaju, pa naravno i Srbi su to prihvatili, isto tako i gnezdo u bašti, i jaja i zec, što se sve namenjuje deci, a u celoj priči deca su kopča, je l' tako, onog života i nastavka i trajanja.

Voditelj

Kada smo mi kao mali pravili gnezdo i čekali neki poklon.

Voditeljka

A je l' ima tu nekih običaja koje smo preuzeli od...?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Evo upravo to, to smo preuzeli, tu vrstu darivanja. Inače u srpskoj tradicionalnoj kulturi su decu dvaput godišnje darivali, a to je o Božiću i o Uskrsu, jer valja se dete ponoviti, doduše tamo na Lazarevu Subotu, ali to je sve povezano.

Voditeljka

Sad na uskršnji praznik.

Voditelj

Da nešto kažemo o postu koji je za nama. Zašto uopšte postimo pre Vaskrsa, sve do nedelje čak?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Prvo to je ritam koji nam je odredila crkva, mrs, post, uopšte tu vrstu ponašanja. Sedam nedelja, to je najduži post pred praznik i on se ne odnosi samo na hranu kao što mnogi misle, samo isključivo hrana, već tako i čine. Dakle sve ono što je životinjskog porekla se odbacuje i to je bilo postepeno ono meso posle *** nedelja, pa onda ulazimo u post. Međutim i po crkvenom učenju i inače je to duhovno očišćenje. Dakle to možemo da shvatimo kao jedan mali tunel kroz koji treba da prođemo, kroz tu katarzu da bismo doživeli praznik u punom njegovom značenju i punoj simbolici.

Voditeljka

Nema veze sa tim što je sedam magični broj i u religiji?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Ne, potpuno nema veze sa tim, vezano je za Isusa Hrista i za njegov boravak na maslinovoj kori, tako da uopšte nema.

Voditelj

I samo još da kažemo gledaocima zašto je važno pričestiti se?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

To je isto jedna vrsta izlaska da čovek počinje da veruje da se očistio, pročistio i da je duhovno prihvatio sve ono što ga čeka, odnosno da je sad u novom svojstvu. I to pričešće, to je zapravo telo Hristovo sad uzima na sebe tu moć i snagu i pogotovo domaćini koji odlaze na današnji dan u crkvu, jer nije išla ni u prošlosti cela porodica, već uvek je imala svog legitimnog predstavnika, e on preuzima na sebe tim pričešćem i za celu porodicu zaštitu.

Voditeljka

A šta su dobri običaji kada pričamo o međuljudskim odnosima na današnji dan? Čuli smo da valja posetiti

Datum: 12.04.2015
Medij: RTS1
Emisija: Jutarnji program / RTS
Autori: Redakcija
Teme: Etnografski muzej Srbije

	Početak	Kraj	Trajanje
Emisija	12.04.2015 06:00:00	12.04.2015 09:00:00	180:00
Prilog	12.04.2015 07:36:00	12.04.2015 07:46:38	10:38

Naslov: Običaji i tradicija tokom Uskrsa

880

rodbinu?

Dr Vesna Marjanović, etnolog, Etnografski muzej

Jeste. Pa obično kažem na sam dan praznika, to je porodični praznik i nigde se ne ide. Ali nijedan praznik ne traje jedan dan. Imamo i sutra je praznik, dakle uskršnji ponedeljak i uskršnji utorak, tako da je u narodu isto napravljen taj ritam. Drugog dana se posećuje kum koji je najvažniji u tom lancu, bilo da je kršteni bilo da je venčani kum, i onda se nose, nekad su domaćice mesile posebne kolače sa umetnutim jajetom namenjen za kuma i naravno uskršnje jaje, jer jaja se i daruju i to je znak i poštovanja i to je znak te komunikacije kao prenos dobrih želja i misli, što bi se danas reklo pozitivne energije.

Voditelj

Hvala vam puno na gostovanju u jutarnjem programu i na pojašnjenju ovih lepih običaja u Srbiji.

Voditeljka

Vesna Marjanović bila naša gošća. Mi gledamo kratke vremenske podatke i vraćamo se brzo.